

Gemi Alacaklısı Hakkı Doğması: Geminin işletilmesiyle doğrudan ilgili olarak karada veya suda meydana gelen can ve mal kaybı veya diğer bedensel zararlar, alacaklısına gemi alacaklısı hakkı verir. Rihtımdaki zarar da bu kapsamdadır. Gemide taşınan yolcunun uğradığı can kaybı ve bedensel zarar da buraya girer.

Adam Çalıştırmanın Sorumluluğu: Donatan, Şayet şartları gerçekleşmişse, Borçlar Kanunu 66. maddeye göre adam çalıştırın sıfatıyla sorumlu olur. Adam çalıştırın, çalışanın kendisine verilen işin yapılması sırasında başkasına verdiği zararı gidermekle yükümlüdür.

TTK 1062 ile TBK 66. maddeler arasında yarışma vardır. Hangisine dayanılırsa dayanılsın son düzenlemeler neticesinde donatanın sorumluluğu sınırlıdır.

Donatanın Sorumluluğunun Sınırlandırılması

Kanun koyucu TTK 1062. maddesinde Donatanın sorumluluğunu düzenledikten sonra, sorumluluğun Türkçenin taraf olduğu uluslararası anlaşmalarla sınırlanabileceğini belirtmiştir.

TTK 1328. maddede bu konuda Türkçenin taraf olduğu uluslararası anlaşma belirtmiş ve ileride bu anlaşmanın yerine geçmek üzere hazırlanan ve Türkçenin taraf olduğu uluslararası anlaşmaların kendiliğinden TTK 1328. madde kapsamına gireceği belirtilmiştir.

TTK 1328'de, deniz olaylarından doğan sorumluluğun 1976 tarihli Londra Konvansiyonu ve 1996 tarihli protokole göre sınırlanabileceği kabul edilmiştir.

Bu sözleşme (LLMC) mahkemelerce esas alınır ve doğrudan uygulanır. Bunun için yabancılık unsuru aranmaz. Ancak hakim bu sözleşmeyi referen göstermez. Taraflardan biri bu sözleşmenin hükümlerinden yararlanmak isterse mahkeme bu talebi dikkate alır.

Londra Konvansiyonunun (1976/96) Şartları:

Konvansiyonun uygulanma şartları gerçekleştiğinde yabancılık unsuru aranmadan doğrudan uygulanır. Tek yapılması gereken tarafların mahkemede bu hususu ileri sürmeleridir. Bu konvansiyona göre sorumluluğu sınırlandırma hakkına sahip olanlar ve sorumluluğun sınırlanabileceği alacaklar vardır.

Sorumluluğu Sınırlandırılabilir Kişiler:

- Gemi Maliki
- Yardımda bulunanlar (Gemiye kurtarma ve yardım hizmeti verenler)
- Gemi adamları ve yardımcı şahıslar
- Sigorta etmiş sigortacı

Sorumluluğun Sınırlanabileceği Alacaklar:

İster kişi zararı olsun, isterse eşya zararı olsun eğer bir zarar gemide meydana gelmişse yada geminin işletilmesiyle veya kurtarma faaliyetleriyle doğrudan ilgili olarak gelmişse 1976 Konvansiyonuna göre sorumluluk sınırlanabilir.

Ayrıca sözleşme dışı hakların ihlalden doğan diğer bütün zararlardan doğan alacaklar ve gecikmeden doğan zararlar sınırlandırmanın kapsamındadır.

Sorumluluğun Sınırlanmayacağı Alacaklar:

- 1- ENKAZ KALDIRMADAN DOĞAN TALEPLER: Devletin batan gemilere ait enkazların kaldırılmasından kaynaklanan masrafları delayısıyla ortaya çıkan alacağıdır. Bu husus konvansiyona taraf devletlerin insiyatifine bırakılmıştır. Türkiye bu imkanı kullanmış ve TTK 1331 uyarınca enkaz kaldırmadan doğan alacak kapsam dışı bırakılmış.
- 2- KURTARMA ALACAKLARI: Zor durumdaki bir gemiye yardım eden diğer gemi şartları gerçekleşmişse ücret hak kazanır. Bu alaktan doğan donatanın sorumluluğunda sınırlanmaz.
- 3- MÜFTEREK AVARYA GARBAME ALACAKI: Müfterek tehlike karşısında tehlikeden kurtulmak için yapılan olağanüstü masraftan kaynaklanan alacak da sınırlanmayacak alacak kapsamındadır.